

ЗАВХАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

ЭРХ БҮХИЙ АЛБАН ТУШААЛТНУУДЫН 2023-2024 ОНД НОГДУУЛСАН 383.6 СЯ ТӨГРӨГИЙН ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГО БҮРЭН ТӨВЛӨРҮҮЛЭЭГҮЙ, ОРЛОГЫН БҮРДҮҮЛЭЛТЭД ТАВИХ ХЯНАЛТЫН СИСТЕМ БҮРДЭЭГҮЙ БАЙНА.

**АУДИТЫН СЭДЭВ: “ХҮҮ, ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГЫН БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТ”-
Д ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН”**

”

АУДИТЫН КОД: ЗАА-2025/27-12-ШТА-ГА

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
www.open.audit.mn хаягаас үзнэ үү

Улиастай хот 2025 он

А. ХҮҮ, ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГЫГ ҮНДЭСЛЭЛТЭЙ ТӨЛӨВЛӨӨГҮЙ БАЙНА.

А.1. ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГЫН ТӨЛӨВЛӨЛТ НЬ БОДИТ ХЭРЭГЦЭЭ, ШААРДЛАГАД НИЙЦСЭН,ХАРИН ХҮҮГИЙН ОРЛОГЫГ ТӨЛӨВЛӨХ ЭХ ҮҮСВЭРГҮЙ, ТООЦОХОД ХҮНДРЭЛТЭЙ БАЙНА.

Аймгийн ЗДТГ-ын Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс нь хүүгийн орлого төвлөрүүлэх эх үүсвэр байхгүй байгаа тул 2023-2024 онд тус орлогыг төлөвлөөгүй байна.

Сумдын Засаг дарга нар Хоршоо хөгжүүлэх сангийн хөнгөлөлттэй зээлийн хүүгийн орлогыг тухайн жилд зээлдэгч нарын зээлийн гэрээний дагуу төлөх үндсэн зээл, хүүгийн хэмжээгээр, сангийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэн төлөвлөж, сумдын ИТХ-аар баталсан байна. Тухайлбал: Сумдын Хоршоо хөгжүүлэх сангийн хөнгөлөлттэй зээлийн хүүгийн орлогыг тусад нь салгаж төлөвлөдөггүй, тухайн жилд төлөгдөх зээл, хүүгийн эргэн төлөлтийн нийт дүнгээр баталсан байна.

А.2. ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГЫГ ӨМНӨХ ОНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛД ҮНДЭСЛЭН, ТӨЛӨВЛӨЖЭЭ.

Аймгийн торгуулийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийг сүүлийн 3 жилээр судалбал 2022, 2024 онд торгуулийн орлого 124-127 хувиар давж биелсэн бол 2023 онд 23.0 хувиар дутуу биелсэн байна.

Хүснэгт №1 Аймгийн торгуулийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл / сая. төгрөг/

Үзүүлэлт	2022 оны Төлөвлөгөө	2022 оны Гүйцэтгэл	2023 оны Төлөвлөгөө	2023 оны Гүйцэтгэл	2024 оны Төлөвлөгөө	2024 оны Гүйцэтгэл
А	1	2	3	4		
Торгуулийн орлого	800.0	994.4	1,480.9	1,140.8	1,164.6	1,481.4

Зөрчлийн тухай хууль болон Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулиар торгуулийн орлогын бүрдүүлэлтийн хууль, эрх зүйн орчин нь бодит хэрэгцээ шаардлагыг хангасан харилцан уялдаатай байна.

Б. ХҮҮ, ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГО БҮРДҮҮЛЭЛТИЙГ ХУУЛЬ, ЖУРАМД НИЙЦҮҮЛЭН ТӨВЛӨРҮҮЛЖ, ХУВААРИЛААГҮЙ БАЙНА.

Б.1. НОГДУУЛСАН ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГЫГ ТӨСӨВТ БҮРЭН ТӨВЛӨРҮҮЛЭЭГҮЙ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ ХАНГАГДААГҮЙ БАЙНА.

Аймгийн хэмжээнд 13 байгууллагын эрх бүхий 195 албан тушаалтан 2023 онд 28,903 зөрчилд 925.9 сая төгрөгийн, 2024 онд 29,126 зөрчилд 1,128.8 сая төгрөгийн торгууль ногдуулсан байна. Гүйцэтгэлээр 2023 онд 760.9 сая төгрөгийн, 2024 онд 910.2 сая төгрөгийн торгуулийн орлого төвлөрүүлэн, 383.6 сая төгрөгийн торгуулийн орлогыг төсөвт бүрэн төвлөрүүлээгүй байна.

Б.2. ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГЫГ ХУУЛЬ, ЖУРМЫН ДАГУУ ХУВААРИЛААГҮЙ БАЙНА.

Тайлант хугацаанд аймгийн болон 14 сумын ИТХ нь хүү торгуулийн орлогоос гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардалд 2023 онд 221.4 сая төгрөгийг, 2024 онд 297.5 сая төгрөгийг тус тус хуваарилсан байна.

Аймгийн болон 14 сумын ИТХ торгуулийн орлогоос гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардлыг хуваарилахдаа өмнөх жилийн торгуулийн орлогын гүйцэтгэлийг харгалзаагүй, Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 46 дугаар зүйлийн 46.1-д заасныг мөрдөж ажиллаагүй байна.

Аймгийн ГХУСАЗСЗ нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардлын төсвийг зориулалтын дагуу хуваарилсан, сумдын ГХУСАЗСЗ нь тайлант хугацааны зардлын хуваарилалт, төлөвлөгөө, тайланг Аймгийн ГХУСАЗСЗ-д ирүүлээгүй байна.

Зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий албан хаагчдад торгуулийн орлогын төлөвлөгөө өгдөггүй, төвлөрүүлсэн торгуулийн орлогын хэмжээг албан хаагчдын ажил дүгнэх үзүүлэлтэд харгалзаж үздэггүй байна.

БҮЛЭГ В: ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГООС ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНД ХУВААРИЛСАН ЗАРДЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛ ҮР ДҮНТЭЙ БАЙНА.

В.1. Аймгийн ГХУСАЗСЗ нь 383.9 сая төгрөгийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа, тоног төхөөрөмж худалдаж авах, олон нийтийн цагдаагийн цалин зэрэг зардалд зориулалтын дагуу зарцуулсан байна.

- Сумдын ГХУСАЗСЗ нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 192 дугаар тогтоолоор батлагдсан журмын дагуу тайлан мэдээ ирүүлээгүй.
- 2024 онд эрүүлжүүлэх байрны сургалтын өрөөний засвар хийх ажлыг төлөвлөж 9.0 сая төгрөгөөр гүйцэтгэсэн нь Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 46.5 дахь заалтад тусгагдаагүй зардлыг төсвөөс санхүүжүүлсэн байна.

Аймгийн ГХУСАЗСЗ нь 2023 онд 4 бүлэгт хамаарах 63 арга хэмжээнд 153.0 сая төгрөгийг, 2024 онд 4 бүлэг, 74 арга хэмжээнд 230.9 сая төгрөгийг тус тус зарцуулжээ. Тайлант онуудын аймгийн ГХУСАЗСЗ-ийн төлөвлөгөө, тайлангаас үзэхэд 2023 онд 27 удаагийн сургалтаар давхардсан тоогоор 15,000 гаруй иргэн, 2024 онд 34 удаагийн сургалтаар давхардсан тоогоор 19,000 гаруй иргэн хамрагдсан байна. Тайлант хугацаанд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд хамрагдсан иргэдийн тоог аймгийн нийт хүн амтай харьцуулахад хамрагдалтын хувь хэмжээ хангалттай бус байна.

В.2. ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГООС ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНД ХУВААРИЛСАН САНХҮҮЖИЛТИЙН ЗАРЦУУЛАЛТЫГ ШИЛЭН ДАНСАНД БҮРЭН МЭДЭЭЛСЭН БОЛОВЧ ЗАРЦУУЛАЛТЫН ҮР ДҮН, ТАЙЛАНГ НЭГТГЭЖ ИРГЭД ОЛОН НИЙТЭД МЭДЭЭЛЭЭГҮЙ БАЙНА.

Аймгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардлаас 2023 онд санхүүжүүлсэн 43.2 сая төгрөгийн 4 гүйлгээ, 2024 онд санхүүжүүлсэн 149.9 сая төгрөгийн 16 гүйлгээг шилэн дансны цахим системд бүрэн байршуулсан байна.

Аймгийн ГХУСАЗСЗ-өөлөлөөс хэрэгжүүлсэн ажлын мэдээ, мэдээллийг өөрсдийн цахим хаяг (фэйсбүүк), www.zavkhan.khural.mn сайтад байршуулан олон нийтийг мэдээллээр хангаж байна. Харин хүү торгуулийн орлогын зарцуулалтын үр дүн, тайланг нэгтгэж иргэд олон нийтэд хүргэсэн ажлын баримт материал байхгүй байна.

“Оюунлаг таны туслагч” ТББ нь аймгийн ИТХ-ын 2023 оны 1-3 дугаар улирлын шилэн дансны цахим системд 1 удаа хяналт шалгалтыг хийснээс өөрөөр иргэд, төрийн бус байгууллага, хяналтын зөвлөл зэрэг оролцогч талууд хүү, торгуулийн орлогын зарцуулалтын ил тод байдалд үнэлгээ өгч, санал хүргүүлээгүй байна.

БҮЛЭГ Г. ХҮҮ, ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГЫН БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТАД ТАВИХ ХЯНАЛТЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭЭГҮЙ БАЙНА.

Байгууллага хооронд торгуулийн орлогын мэдээллийн нэгдсэн сан бий болоогүй доорх байгууллагууд салбарынхаа цахим системийг ашиглаж байна.

- ✓ Цагдаагийн газар нь Зөрчлийн хэрэг бүртгэлийн нэгдсэн санд торгуулийн төлбөрийг барагдуулсан эсэх талаар тийм/үгүй гэсэн тэмдэглэл хийж бүртгэдэг.
- ✓ Татварын газар нь Tais системээр татварын орлогыг бүртгэж, ТЕГ-ын Татвар хураалтын удирдлагын газар нь нэгдсэн сан үүсгэдэг.

Аймгийн хэмжээнд торгууль ноогдуулдаг эрх бүхий 17 байгууллага байгаагаас зөвхөн цагдаагийн байгууллага торгуулийн төлбөрийн системийг бүрэн ашиглаж байна.

Аймгийн Цагдаагийн газар нь “Цагдаагийн байгууллагын мэдээллийн нэгдсэн систем”-ээр торгуулийн орлого, зөрчлийн бүртгэлээ бүртгэдэг бөгөөд Замын цагдаагийн албан хаагчид бэлэн бусаар торгууль ногдуулахдаа шалгах багажийн (x-cover) тусламжтайгаар “E-Patrol” аппликейшныг ашигладаг. Тус аппликейшн нь тухайн орон нутгийн төрийн сангийн данстай шууд холбогдсон байна.

Орлого төвлөрүүлэгч байгууллагуудын удирдлага нь торгуулийн орлогын бүрдүүлэлтэд дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Торгууль ногдуулах эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтан нь торгуулийн орлогыг улсын болон орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлдэг бөгөөд хууль, эрх зүйн зохицуулалтаар торгуулийн орлогыг зарцуулах эрх хэмжээ байхгүй байна.

Орлого төвлөрүүлэгч байгууллагуудын удирдлага нь шийтгэлийн хуудсыг олгон, зарцуулалтад нь хяналт хэрэгжүүлсэн боловч торгуулийн орлогын биелэлтэд хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.

ДҮГНЭЛТ

Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим, сорил, цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг гаргаж байна. Үүнд:

1. Торгуулийн орлогын төлөвлөлт нь бодит хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн бөгөөд уг орлогыг өмнөх оны гүйцэтгэлд үндэслэн, төлөвлөжээ.
2. Аймгийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс нь хүүгийн орлогыг төлөвлөөгүй бол сумдын Засаг дарга нар Хоршоо хөгжүүлэх сангийн хөнгөлөлттэй зээлийн хүүгийн орлогыг салгаж төлөвлөөгүй байна.
3. Аймгийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс нь торгуулийн орлого өмнөх оны төлөвлөгөөнөөс давсан болон дутсан нөхцөл байдлыг үнэлж дүгнэдэггүй, 2023, 2024 онуудад торгуулийн орлогын эх үүсвэрийг үнэн зөв тооцоолоогүй байна.
4. Хүү, торгуулийн орлого бүрдүүлэлтийн хууль, эрх зүйн орчин нь харилцан уялдаатай байгаа хэдий ч зарим хууль, журмын тодорхойгүй заалтууд орлого бүрдүүлэлтэд сөргөөр нөлөөлж байна.
5. Торгуулийн хэмжээ нь үйлдсэн зөрчилтэй нь нийцэж, хууль хэрэглээ нь бүх нийтэд адил тэгш үйлчилж байна.
6. Эрх бүхий албан тушаалтнууд ногдуулсан торгуулийн хэрэгжилтэд анхаарч ажиллаагүйгээс тайлант хугацаанд онд 383.6 сая төгрөгийн орлогыг төсөвт төвлөрүүлээгүй байна.
7. Аймгийн Засаг даргын 2023, 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд иргэдийн хадгаламжийн хүүгийн орлогоос суутгасан 3,225.0 сая төгрөгийн татварын орлогыг хүүгийн орлогоор тайлагнасан нь Төсвийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.6.3-ийг зөрчжээ.
8. Тайлант хугацаанд 13 сумын Засаг дарга Хоршоо хөгжүүлэх сангийн хөнгөлөлттэй зээлийн хүү 158.8 сая төгрөгийг хүү торгуулийн орлогоор, 11 сумын Засаг дарга Хоршоо хөгжүүлэх сангийн хөнгөлөлттэй зээлийн хүү 421.0 сая төгрөгийг бусад орлогоор тайлагнасан байгаа
9. Аймгийн болон 14 сумын ИТХ нь хүү торгуулийн орлогоос гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардалд 2023 онд 221.4 сая төгрөгийг, 2024 онд 297.5 сая төгрөгийг тус тус хуваарилсан байна.
10. Аймаг, сумдын ИТХ торгуулийн орлогоос гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардлыг хуваарилахдаа өмнөх жилийн торгуулийн орлогын гүйцэтгэлийг харгалзаагүй, Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 46 дугаар зүйлийн 46.1-д заасныг мөрдөж ажиллаагүй байна.
11. Аймгийн ГХУСАЗСЗ нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардлын төсвийг зориулалтын дагуу хуваарилсан, сумдын ГХУСАЗСЗ нь тайлант хугацааны зардлын хуваарилалт, төлөвлөгөө, тайланг Аймгийн ГХУСАЗСЗ-д ирүүлээгүй байна.
12. Аймгийн ГХУСАЗСЗ нь 389.3 сая төгрөгийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа, тоног төхөөрөмж худалдаж авах, олон нийтийн цагдаагийн цалин зэрэг зардалд зориулалтын дагуу зарцуулсан байна.
13. Аймгийн ГХУСАЗЗ нь хүү, торгуулийн орлогын зарцуулалтын үр дүн, тайланг нэгтгэж иргэд олон нийтэд мэдээлээгүй, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд хамруулсан иргэдийн тоо нь аймгийн нийт хүн амтай харьцуулахад хангалттай бус байна.
14. Аймгийн Төрийн аудитын газраас гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардлын зарцуулалтад хяналт хэрэгжүүлсэн бол бусад эрх бүхий байгууллагаас хүү, торгуулийн орлогын бүрдүүлэлт, зарцуулалтад хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.

15. Хүү, торгуулийн орлогын төлөвлөлт, бүрдүүлэлт аймгийн ЗДТГ-ын санхүү төрийн сангийн хэлтэс, сумдын санхүүгийн алба нь хяналт тавих чиг үүрэгтэй боловч торгуулийн орлогын бүрдүүлэлтийг зөвхөн төрийн сангийн дансанд төвлөрүүлсэн орлогын гүйцэтгэлээр тайлагнаж байна. Аймгийн хэмжээнд торгуулийн ногдуулалт, хугацаа хэтрэлт, төлөлтийн явцад хяналт тавих нэгдсэн тогтолцоо бүрдээгүй, хяналт сул байна.
16. Орлого төвлөрүүлэгч байгууллагуудын удирдлага нь эрх бүхий албан тушаалтнуудад шийтгэлийн хуудсыг бүртгэлээр олгон, зарцуулалтыг хянаж байгаа ч торгуулийн орлогын биелэлтэд хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.
17. Хүү, торгуулийн орлогын бүрдүүлэлт, зарцуулалтад хөндлөнгийн байгууллагуудаас хяналт хэрэгжүүлээгүй, иргэд, төрийн бус байгууллага, хяналтын зөвлөл зэрэг оролцогч талууд хүү, торгуулийн орлогын зарцуулалтын ил тод байдалд үнэлгээ өгч, санал хүргүүлээгүй байна.
18. Хугацаа хэтэрсэн, насжилт өндөртэй хүү, торгуулийн орлогоос 109.6 сая төгрөгийн торгуулийг барагдуулах ажлыг зохион байгуулж, дараагийн шатны арга хэмжээг авсан байна.

ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ:

ЭРХ БҮХИЙ АЛБАН ТУШААЛТНУУДЫН 2023-2024 ОНД НОГДУУЛСАН 383.6 САЯ ТӨГРӨГИЙН ТОРГУУЛИЙН ОРЛОГО БҮРЭН ТӨВЛӨРҮҮЛЭЭГҮЙ, ОРЛОГЫН БҮРДҮҮЛЭЛТЭД ТАВИХ ХЯНАЛТЫН СИСТЕМ БҮРДЭЭГҮЙ БАЙНА.

Аудитаар нийт 4,105.4 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлэн, 3,225.0 сая төгрөгийн зөрчлийг таслан зогсоох албан шаардлага, 880.4 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах талаар эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтнуудад хугацаатай 27 зөвлөмж хүргүүлэхээр шийдвэрлэсэн.

ЗӨВЛӨМЖ

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах зөвлөмжийг өгч байна. Үүнд:

АЙМАГ, СУМЫН ИТХ-ЫН ДАРГА НАРТ:

1. Хүү, торгуулийн орлогын төлөвлөлтөд хяналт тавьж ажиллах
2. Торгуулийн орлогоос гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, авто замын санд хууль, журмын дагуу хөрөнгө хуваарилах
3. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардлыг хууль, журамд заасан зориулалт, хувь хэмжээнд нийцүүлэн баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж үр дүнг тооцож ажиллах
4. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардлаас орон нутагт ажиллаж байгаа бусад эрх бүхий албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулахад хуваарилах, зориулалт бусаар зарцуулсан зөрчлийг таслан зогсоох
5. Сумдын ГХУСАЗСЗ-ийн гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний төсөв, ажлын төлөвлөгөө, тайлан, мэдээг аймгийн ГХУСАЗСЗ-д ирүүлэх
6. Хүү торгуулийн орлогын зарцуулалтын үр дүн, тайланг нэгтгэж иргэд олон нийтэд хүргэх, хүү, торгуулийн орлогын бүрдүүлэлт, зарцуулалтад хөндлөнгийн байгууллагуудаар хяналт хийлгэх

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА Г.ӨНӨРБАЯР ТАНАА:

1. Хүүгийн орлогыг ханшийн хэлбэлзэл, эдийн засгийн нөхцөл байдал зэргийг харгалзан тооцон төлөвлөх, төсвийн байгууллага болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн харилцах дансны үлдэгдэлд тооцсон хүүг төлөвлөх
2. Торгуулийн орлого өмнөх оны төлөвлөгөөнөөс давсан болон дутсан нөхцөл байдлыг үнэлж дүгнэх, торгуулийн орлогын эх үүсвэрийг үнэн зөв тооцоолох, салбарын зөрчлийг таслан зогсоох, арилгах арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлээгүй эрх бүхий албан тушаалтнуудтай байгууллагуудын удирдлагуудад ажил сайжруулах чиглэл хүргүүлэн биелэлтийг тооцох, эрх бүхий албан тушаалтнуудад Зөрчлийн тухай хуулийг хэрэгжилтийг сайжруулах талаар нэгдсэн сургалт зохион байгуулах
3. Эрх бүхий албан тушаалтнуудын ногдуулсан хугацаа хэтэрсэн, насжилт өндөртэй хүү, торгуулийн орлогын судалгааг гарган, барагдуулах нэгдсэн арга хэмжээ зохион байгуулж, хэрэгжилтийг бүрэн хангуулах арга хэмжээг авч ажиллах
4. Хүү, торгуулийн орлогын гүйцэтгэлийг үнэн зөв тайлагнах үүргийг аймгийн ЗДТГ-ын санхүү, Төрийн сангийн хэлтэс, Сумын Засаг дарга нарт хүргүүлэн, биелэлтийг тооцох, торгуулийн дансанд үйлчилгээний төлбөр төвлөрдөг зөрчлийг арилгах
5. Эрх бүхий албан тушаалтнууд бүхий байгууллагуудын хооронд торгуулийн орлогын мэдээллийн нэгдсэн сан бий болгох
6. Аймаг, сумдын хүү, торгуулийн орлогын төлөвлөлт, бүрдүүлэлт, зарцуулалт, зөрчил хянан шалгах эрх бүхий албан тушаалтантай байгууллагууд, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн орлого бүрдүүлэх үйл ажиллагаанд нэгдсэн хяналт, шалгалтыг хэрэгжүүлэх
7. Торгуулийн ногдуулалт, хугацаа хэтрэлт, төлөлтийн явцад хяналт тавих нэгдсэн тогтолцоо бүрдүүлэх, улсын төсөвт төвлөрүүлж байгаа торгуулийн орлогыг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх ажлыг хууль журмын дагуу зохион байгуулах
8. Хүү торгуулийн орлогын зарцуулалтын үр дүн, тайланг нэгтгэж иргэд олон нийтэд хүргэх, хүү, торгуулийн орлогын бүрдүүлэлт, зарцуулалтад хөндлөнгийн байгууллагуудаар хяналт хийлгэх

СУМДЫН ЗАСАГ ДАРГА НАРТ:

1. Хоршоо хөгжүүлэх сангийн хөнгөлөлттэй зээлийн хүүгийн орлогыг салгаж төлөвлөх, орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн харилцах дансны үлдэгдэлд тооцсон хүүг төлөвлөх
2. Торгуулийн орлого өмнөх оны төлөвлөгөөнөөс давсан болон дутсан нөхцөл байдлыг үнэлж дүгнэх, торгуулийн орлогын эх үүсвэрийг үнэн зөв тооцоолох, салбарын зөрчлийг таслан зогсоох, арилгах арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлээгүй эрх бүхий албан тушаалтнуудтай байгууллагуудын удирдлагуудад ажил сайжруулах чиглэл хүргүүлэн биелэлтийг тооцох
3. Эрх бүхий албан тушаалтнуудын ногдуулсан хугацаа хэтэрсэн, насжилт өндөртэй хүү, торгуулийн орлогын судалгааг гарган, барагдуулах нэгдсэн арга хэмжээ зохион байгуулж, хэрэгжилтийг бүрэн хангуулах арга хэмжээг авч ажиллах
4. Хүү, торгуулийн орлогын төлөвлөлт, бүрдүүлэлт, зарцуулалт, зөрчил хянан шалгах эрх бүхий албан тушаалтантай байгууллагууд, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн орлого бүрдүүлэх үйл ажиллагаанд хяналт, шалгалтыг хэрэгжүүлэх
5. Улсын төсөвт төвлөрүүлж байгаа торгуулийн орлогыг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх ажлыг хууль журмын дагуу зохион байгуулах

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН САНХҮҮ, ТӨРИЙН САНГИЙН ХЭЛТЭСТ:

1. Шийтгэлийн хуудас /үнэт цаас/-ны бүртгэл, хадгалалт, хамгаалалтад хяналт хэрэгжүүлж, тооцоог журамд заасан хугацаанд хийн, тайлагнаж хэвших
2. Торгуулийн орлого төвлөрүүлэгч байгууллагуудын орлогын биелэлтэд хяналт хэрэгжүүлэхэд ойлгомжтой байхаар дансны хуваарилалтыг хийх
3. Торгуулийн орлого өмнөх оны төлөвлөгөөнөөс давсан болон дутсан нөхцөл байдлыг үнэлж дүгнэх, торгуулийн орлогын эх үүсвэрийг үнэн зөв тооцоолох
4. Хүү, торгуулийн орлогын гүйцэтгэлийг үнэн зөв тайлагнах торгуулийн дансанд үйлчилгээний төлбөр төвлөрдөг зөрчлийг арилгах

ЭРХ БҮХИЙ АЛБАН ТУШААЛТАНТАЙ БАЙГУУЛЛАГЫН ДАРГА НАРТ :

1. Улсын төсөвт төвлөрүүлж байгаа торгуулийн орлогыг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх ажлыг хууль журмын дагуу зохион байгуулах
2. Шийтгэлийн хуудсыг олгох, тайлан тооцоо хийх үүрэг бүхий албан тушаалтныг томилж, шийтгэлийн хуудсыг үнэт цаасны нэгэн адил бүртгэж, хадгалалт хамгаалалт, зарцуулалт, торгуулийн орлогын төвлөрүүлэлтэд хяналт тавих
3. Эрх бүхий албан тушаалтнуудал шийтгэлийн хуудасны тооцоог журамд заасан хугацаанд хийх, салбарын зөрчлийг таслан зогсоох, арилгах арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх, ажил сайжруулах чиглэл хүргүүлэн биелэлтийг тооцох
4. Эрх бүхий албан тушаалтнуудын ногдуулсан хугацаа хэтэрсэн, насжилт өндөртэй хүү, торгуулийн орлогын судалгааг гарган, барагдуулах нэгдсэн арга хэмжээ зохион байгуулж, хэрэгжилтийг бүрэн хангуулах арга хэмжээг авч ажиллах

Зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2025 оны 12 дугаар сарын 25-ны дотор Завхан аймаг дахь Төрийн аудитын газарт холбогдох нотлох баримтын хамт ирүүлнэ үү.

НИЙСЛЭЛ ДЭХ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНД ТУСГУУЛАХААР УЛАМЖЛАХ САНАЛ:

1. Зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий зарим албан тушаалтнуудын салбарын хэмжээнд дагаж мөрддөг дүрэм, журамд өгөгдсөн албан шаардлагыг хэрэгжүүлээгүй тохиолдолд дараагийн шатны арга хэмжээ авах зохицуулалт байхгүй байгаад анхаарч дараагийн шатны арга хэмжээ буюу торгох, хариуцлага тооцох хууль, эрх зүйн зохицуулалтыг нэгдсэн байдлаар тусгах,
2. Зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулахад торгуулийн орлогын тодорхой хувийг зарцуулах талаар хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах саналыг холбогдох байгууллагад уламжлах
3. Монголбанк, Гаалийн байгууллага, Эрүүл мэндийн газар, Хүүхэд гэр бүлийн хөгжил хамгааллын газар, Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар, Мал эмнэлгийн газар, Отгонтэнгэрийн улсын тусгай хамгаалалттай газрын хамгаалалтын захиргаа зэрэг байгууллагуудаас ногдуулсан торгуулийн орлогыг Төсвийн тухай хуульд заасны дагуу орон нутгийн төсвийн эх үүсвэрт төвлөрүүлэх чиглэлээр холбогдох байгууллагад хүргүүлэх
4. Захиргааны ерөнхий хуулийн 85 дугаар зүйлийн 85.2 дахь хэсэгт “Захиргааны шийдвэрээр хүлээсэн үүргээ зохих ёсоор биелүүлээгүй этгээдэд захиргааны байгууллага хуульд заасан журмын дагуу албадлага хэрэглэнэ” гэж заасанд нийцүүлэн албадлагыг ямар хэлбэрээр явуулах талаар холбогдох хууль тогтоомжид нарийвчилсан зохицуулалтыг тусгуулах.: